

Praha 19. 6. 2014

Dobře využít peníze na výzkum znamená soustředit je na jedno místo a udělat protikorupční opatření

Protikorupční opatření, která zavedla Technologická agentura ČR ve spolupráci s Transparency International – Česká republika, o.p.s., zajišťují transparentnost poskytování podpory výzkumu prostřednictvím této státní organizace. V těchto dnech je dokončována prověrka toho, čeho bylo dosaženo od roku 2012, kdy se TA ČR a Transparency International začaly touto problematikou společně zabývat.

Technologická agentura ČR (TA ČR) vznikla na konci roku 2009 jako státní organizace, která bude podporovat aplikovaný výzkum z jednoho místa, aby přestalo docházet k běžnému jevu, že se jeden výzkumný projekt podporoval několikrát a nenesl odpovídající výsledky.

Místo deseti ministerstev, na kterých bylo vždy deset až dvacet úředníků spravujících několik stovek milionů korun, vznikla jedna státní organizace s rozpočtem v roce 2014 téměř tři miliardy korun a padesáti zaměstnanci.

Soustředění financí na jedno místo a způsob, jakým se podle zákona 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje, prostředky rozdělují, však zvyšuje riziko korupce nebo jiného nekalého jednání.

Technologická agentura připravuje programy, ve kterých – po schválení vládou – vyhlašuje soutěže, do nichž autoři hlásí výzkumné projekty. Za účasti externích hodnotitelů je posouzena kvalita projektů, v několika stupních jsou vybírány nejlepší a těm je pak poskytnuta státní podpora. Projekty jsou ze strany agentury sledovány od začátku řešení až po ukončení a odevzdání výsledků.

Z důvodu identifikace možných korupčních rizik v procesu schvalování a v rámci protikorupční prevence začala TA ČR brzo po svém vzniku, v polovině roku 2012, spolupracovat s nevládní organizací Transparency International – Česká republika, o.p.s. (TI), která se zabývá transparentností procesů a protikorupčními aktivitami.

Prvním výsledkem spolupráce byla mapa korupčních rizik, došlo k proškolení zaměstnanců, zavedení protikorupčních mechanismů do smluv s externími posuzovateli návrhů projektů i příjemci a byla vytvořena protikorupční emailová adresa protikorupci@tacr.cz. Pokud dojde k podání na tuto adresu, není možné obsah zprávy nijak utajit a oznámení se musí řešit.

Ve spolupráci vznikl vnitřní projekt agentury „Snížení korupčního rizika v činnostech TA ČR“, jehož cílem je snížení možných korupčních rizik při hlavních činnostech agentury, vyškolení zaměstnanců a zvyšování transparentnosti procesů a činností.

Expertí TI revidovali vnitřní dokumentaci TA ČR, zejména tu, která se týká hodnocení návrhů projektů, prověřili postupy jednotlivých orgánů, údaje o zaměstnancích, členech orgánů agentury, vedli pohovory s pracovníky kanceláře, ředitelem a předsedkyní TA ČR. Proškolili zaměstnance TA ČR a zpracovali závěrečnou zprávu, ve které doporučili potřebné kroky k tomu, aby TA ČR byla vůči vnějším i vnitřním nepříznivým vlivům co nejvíce odolná.

Hlavním systémovým problémem TA ČR se ukázala spolupráce s velkým množstvím vnějších expertů (oponentů), kteří jsou sice pro tuto spolupráci školeni a prověřováni, nicméně se podílejí na významných rozhodnutích vedení TA ČR, aniž jsou jejími zaměstnanci. To je způsobeno nastavením podle zákona 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje, a dále také nedostatkem systemizovaných funkčních míst v aparátu TA ČR.

Ke zprávě TI připravila TA ČR akční plán a postupně zajišťuje kritická místa tak, aby riziko bylo co nejmenší. Např. **byl doplněn informační systém o funkce zajišťující auditní stopu, byly doplněny smlouvy s externími hodnotiteli i příjemci o jasné kroky, jak postupovat v případě identifikace korupčního jednání, životopisy členů orgánů TA ČR byly doplněny o identifikaci možného střetu zájmů (protikorupční životopis), součástí pracovního řádu se stal etický kodex, důsledně je prověřována vlastnická struktura uchazeče, a to až na koncové fyzické osoby – beneficienty. Tento bod je velmi významný při přidělování státních dotací. V zákoně č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, bylo v novele z roku 2012 v § 14 odst. 3 písm. e) stanoveno, že ten, kdo chce získat státní dotaci, musí prokázat vlastnickou strukturu, což je samo o sobě velmi významné protikorupční opatření a TA ČR jej důsledně ve svých soutěžích uplatňuje.**

Další dílčí cíle jsou nastaveny ve schváleném akčním plánu protikorupčních kroků.

Díky upozornění a díky této snaze se podařilo u několika projektů včas zastavit financování tak, aby nedocházelo ke zneužití dotace. TA ČR je schopna reagovat na snahy o ovlivnění procesu hodnocení a včas zabezpečit nápravu.

„Jsme vděční Transparency International za spolupráci a mnohá upozornění. Naše konání jistě není bez chyb, ale s jejich pomocí jsme vyřešili kritická místa v systému,“ říká Rut Bízková, předsedkyně TA ČR.

Kontakt:

Pavína Slavíková
Technologická agentura České republiky
E-mail: slavikova@tacr.cz
Web: www.tacr.cz

Tel.: +420 725 032 064